

Geen gezondheid op een ongezonde planeet

Nieuwsbericht | 21-07-2025 | 00:08

Een ongezonde planeet is niet alleen een ecologisch probleem, maar ook een gezondheids- én een rechtvaardigheidsprobleem. Daarom pleit de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS) in zijn nieuwste advies [Te heet onder onze voeten](#) ervoor om gezond samenleven binnen planetaire grenzen het uitgangspunt van beleid te maken. Planetaire gezondheid wordt nu nog vaak los gezien van onze eigen gezondheid, waardoor oplossingen buiten bereik blijven.

Deze week is het World Overshoot Day: de dag waarop de mensheid wereldwijd alle natuurlijke hulpbronnen heeft opgebruikt die de aarde in één jaar kan aanvullen. Vanaf nu teren we in op de toekomst.

Planetaire gezondheid als fundament van volksgezondheid

We overschrijden inmiddels zes van de negen planetaire grenzen, zoals klimaatverandering, chemische vervuiling en biodiversiteitsverlies. Dit bedreigt onze gezondheid op talloze manieren, denk aan toenemende hittestress,

luchtwegklachten, waterschaarste, kanker en psychische klachten. Dit speelt niet alleen ver weg of in de toekomst, maar ook al in het hier en nu.

Gezond samenleven kan alleen op een gezonde planeet. “Het is nodig om planetaire gezondheid actief mee te nemen in het denken over gezondheid en het beleid dat we maken”, aldus de RVS.

De drie oneerlijke ongelijkheden

Milieuschade is een wereldwijd fenomeen, maar de bijdrage en de gevolgen zijn ongelijk verdeeld. De Nederlandse Overshoot Day was al begin mei – een teken dat we in dit land ruim boven onze ecologische draagkracht leven. Tegelijkertijd worden de zwaarste klappen vaak op andere plekken in de wereld gevoeld. Ook binnen Nederland zijn de ongelijkheden groot en oneerlijk. Mensen met hoge inkomens veroorzaken meer milieuproblemen, maar merken er minder van en dragen relatief minder bij aan klimaatbeleid dan mensen met lage inkomens. Deze oneerlijke verdelingen vergroten ongelijkheden en ondermijnen het draagvlak voor beleid.

Fundamentele veranderingen zijn noodzakelijk

Het huidige beleid schiet tekort. De RVS adviseert daarom om gezond samenleven binnen planetaire grenzen centraal te stellen in beleidsvorming op alle terreinen. Dat kan het beste door gezond samenleven als één gezamenlijke opdracht aan te vliegen en niet als losse onderdelen in beleid. Daarbij is expliciet oog nodig voor rechtvaardigheid, omdat de gezondheidsgevolgen zeer scheef verdeeld zijn.

We moeten niet alleen nieuwe gewoonten opbouwen, maar ook schadelijke systemen afbouwen. En daar hoort ook het maken van lastige keuzes bij, bijvoorbeeld over voeding, mobiliteit en industrie, maar ook binnen zorg en welzijn. Alleen zo komen we tot een gezonde en eerlijke samenleving die ook in de toekomst houdbaar is.